

ยังมุ่งมั่นผลักดันให้วารสารวิจัยระบบสาธารณสุขกลับสู่ระดับ คุณภาพ TCI Tier 1 ภายใต้ยุคปัญญาประดิษฐ์

Still Commit to bring the Journal of Health Systems Research to TCI Tier 1 amidst Artificial Intelligence

การประชุมกองบรรณาธิการวารสารวิจัยระบบสาธารณสุข เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2569 ทั้งสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขและกองบรรณาธิการทุกคนล้วนออกความเห็นหาหนทางให้ผลการประเมินคุณภาพตามระบบ Thai-Journal Citation Index (TCI) รอบที่อนุญาตให้มีการแก้ไขในเดือนกุมภาพันธ์ 2570 ให้กลับสู่ Tier 1 ต่อไป

ที่ประชุมยังได้ถกเถียงประเด็นยุค AI (artificial intelligence หรือ ปัญญาประดิษฐ์) ว่ามีส่วนกระทบต่อระบบบรรณาธิการของวารสารอย่างไรบ้าง จึงได้ปรับเพิ่มข้อความเกี่ยวกับการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์และกระบวนการคุณภาพที่ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินนิพนธ์ต้นฉบับก่อนบรรณาธิการตัดสินใจตีพิมพ์บทความ

ข้อมูลการใช้ AI ของคนไทยล่าสุดคือ 17 กุมภาพันธ์ 2569 ที่ค้นได้ใน website นักเรียนร้อยละ 90 และครูอาจารย์ร้อยละ 80 ใช้ GenAI (generative AI หรือ ปัญญาประดิษฐ์แบบรู้สร้าง) ในการเขียน สรุปความ ออกแบบ และทำงานสร้างสรรค์เป็นประจำ นำหน้าประเทศต่างๆ ในอาเซียน แต่ที่น่าเป็นห่วงคือ ช่องว่างของการใช้กับความเข้าใจที่กว้างขึ้นเรื่อยๆ⁽¹⁾

องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organisation for Economic Co-operation

and Development: OECD) สรุปการเติบโตของบทความทางวิชาการในระบบห้องสมุดทั่วโลกปี 1991 ปีละหมื่นชิ้น ปี 2002 ปีละแสนชิ้น เทียบกับปี 2025 เกือบหกแสนชิ้น พบว่าส่วนที่เพิ่มอย่างก้าวกระโดดส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับ GenAI แต่มีเพียงบทความเดียวที่ยอมให้ AI เป็นผู้นิพนธ์⁽²⁾ ทั้งนี้ การที่ส่วนใหญ่ยังไม่ยอมให้ AI เป็นผู้นิพนธ์ก็เพราะว่า GenAI นั้น แม้จะรู้สร้างแต่ก็ไม่รู้รับผิดชอบ และไม่สามารถรับผิดชอบตามกฎหมายได้

ดังนั้นแนวนโยบายของวารสารวิจัยระบบสาธารณสุขจึงยึดถือแนวทางผู้นิพนธ์เป็นเฉพาะชื่อบุคคลเท่านั้นโดย AI ไม่สามารถเป็นผู้ร่วมนิพนธ์ได้ และเนื่องจากการเตรียมต้นฉบับจากงานวิจัยต่างๆ ย่อมมีโอกาสที่ AI จะมีส่วนเกี่ยวข้อง จึงขอให้ผู้นิพนธ์ได้ให้ถ้อยแถลงว่าบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์มีการใช้ AI ช่วยหรือไม่ หากใช้ ได้ใช้ในขั้นตอนใดบ้าง

ส่วนขั้นตอนของกระบวนการคุณภาพในการประเมินนิพนธ์ต้นฉบับนั้น แนวนโยบายของวารสารวิจัยระบบสาธารณสุขแนะนำไม่ให้ผู้ทรงคุณวุฒิใช้ AI ในการประเมินนิพนธ์ต้นฉบับเพราะ การใช้ AI จะเป็นการทำให้ข้อมูลของนิพนธ์ต้นฉบับอันพึงเป็นความลับเกิดการรั่วไหลก่อนที่จะได้รับการตีพิมพ์ ซึ่งย่อมเป็นเจตจำนงของผู้นิพนธ์ที่ต้องการ

ให้วารสารฯ ยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดด้วย

ประโยชน์ใช้สอยของ AI มีมากเป็นที่ประจักษ์อยู่แล้วและข้อควรระวังที่จะให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะอย่างแท้จริงยังเป็นจริยธรรมของเจตจำนงการใช้ AI ที่พึงมีไว้ในระบบ⁽³⁾ ซึ่งต้องเริ่มตั้งแต่ความชัดเจน ความต่อเนื่อง ความลึกซึ้ง และความร่วมมือของส่วนต่างๆ⁽⁴⁾ วารสารวิจัยระบบสาธารณสุขจึงปรับปรุงคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์และกระบวนการคุณภาพเพื่อเตรียมการกลับสู่ TCI Tier 1 ในปี 2570

ศุภลิตีธี พรรณารุโณทัย

บรรณาธิการ

References

1. Thailand Now. Thailand leads ASEAN in AI usage as readiness gap sharpens focus. 2026 Feb 16 [cited 2026 Mar 17]. Available from: <https://www.thailandnow.in.th/innovation-sustainability/thailand-leads-asean-in-ai-usage-as-readiness-gap-sharpens-focus/>.
2. Organisation for Economic Cooperation and Development. OECD Digital Education Outlook 2026: Exploring effective uses of generative AI in education. Paris: OECD Publishing; 2026. Available from: <https://doi.org/10.1787/062a7394-en>.
3. Nature Health. Editorial Consumer-facing AI can improve public health - but more evidence is needed. 2026 Feb 6 [cited 2026 Mar 17]. Available from: <https://doi.org/10.1038/s44360-025-00052-3>.
4. Smith C. Improved user experiences could unleash the full potential of AI. [cited 2026 Mar 17]. Available from: <https://www.mckinsey.com/~media/mckinsey/email/rethink/2026/03/2026-03-11dd.html>.